

USNESENÍ

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Kateřiny Horákové a soudců JUDr. Ondřeje Kubáta a Mgr. Ing. Davida Bokra ve věci

navrhovatele:

OSMA – ČR – OJ024, IČO 01186353
sídlem SNP 3876, 430 01 Chomutov
zastoupený advokátem JUDr. Lukášem Slaninou
sídlem Plzeňská 3350/18, 150 00 Praha 5

za účasti:

Vodovody a kanalizace Trutnov, a. s., IČO 60108711
sídlem nábreží Václava Havla 19, Dolní Předměstí, 541 01 Trutnov
zastoupené advokátem Mgr. Lubomírem Kinclem
sídlem Čechyňská 361/16, 602 00 Brno

o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady ze dne 28. května 2018, **k odvolání navrhovatele a společnosti Vodovody a kanalizace Trutnov, a. s.** proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. června 2021, č. j. 37 Cm 24/2018-393,

takto:

- I. Usnesení soudu prvního stupně se ve výroku I. potvrzuje.
- II. Usnesení soudu prvního stupně se ve výroku II. mění tak, že společnost Vodovody a kanalizace Trutnov, a. s. je povinna zaplatit navrhovateli na náhradě nákladů řízení k rukám právního zástupce navrhovatele 45 140 Kč do tří dnů od právní moci usnesení.
- III. Společnost Vodovody a kanalizace Trutnov, a. s. je povinna zaplatit navrhovateli na náhradě nákladů odvolacího řízení k rukám právního zástupce navrhovatele 6 352, 50 Kč do tří dnů od právní moci usnesení.

Odůvodnění:

1. Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 30. června 2021, č. j. 37 Cm 24/2018-393, rozhodl tak, že usnesení valné hromady účastnice Vodovody a kanalizace Trutnov, a. s. (dále též „společnost“) přijaté dne 28. května 2018 pod bodem programu č. 5: Schválení výroční zprávy, řádné účetní závěrky za rok 2017 a návrhu na rozdělení zisku za rok 2017 ve znění: „Valná hromada schvaluje návrh na rozdělení zisku, a to: Z dosaženého zisku ve výši 13 510 023,58 Kč po zdanění přidělit 750 000 Kč do sociálního fondu a 4 000 000 Kč do stimulačního fondu. Částku ve výši 8 760 023,58 Kč převést do fondu obnovy“ je neplatné (výrok I.), a společnosti uložil povinnost nahradit navrhovateli náklady řízení ve výši 37 880 Kč (výrok II.).
2. Soud prvního stupně vyšel po provedeném dokazování z těchto zjištění:
 - valná hromada společnosti konaná dne 28. května 2018 byla usnášeníschopná a proběhla, navrhovatel na ní však přítomen nebyl;

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Kalousková.

- v pozvánce na tuto valnou hromadu bylo navrhované usnesení v části týkající se rozdělení zisku odůvodněno pouze odkazem na zákonné povinnosti a stanovy společnosti bez dalšího konkrétního odůvodnění;
 - navrhovatel v protestu ze dne 14. května 2018 konkrétními skutkovými okolnostmi odůvodnil, proč má za to, že by valná hromada společnosti měla rozhodnout o výplatě části dividendy akcionářům, jakož i žádal společnost též o vysvětlení, proč za rok 2017 nemůže být vyplacen zisk mezi akcionáře a k jakým účelům slouží sociální a stimulační fond společnosti, kolik prostředků bylo z tohoto fondu v roce 2017 čerpáno a komu byly poskytnuty;
 - tento protest je přílohou zápisu o jednání valné hromady konané dne 28. května 2018;
 - ze stanoviska představenstva společnosti ze dne 24. května 2018 k protestu navrhovatele vyplývá, že podle představenstva přiděly do sociálního fondu a do stimulačního fondu korespondují s platnou kolektivní smlouvou pro rok 2018. Pokud by nedošlo k navrhovanému přidělu do obou fondů, nebyla by společnost schopna plnit závazky z kolektivní smlouvy. Částka navržená do fondu obnovy slouží výhradně k financování investičních potřeb společnosti.
3. Na takto ustaveném skutkovém základě soud prvního stupně dovodil, že navrhovatel uplatnil účinný protest, doručený společnosti dne 22. května 2018, v němž popsal skutkové okolnosti, z nichž dovozuje důvod neplatnosti navrženého usnesení. Z informací uvedených v pozvánce nelze zjistit, proč je navrhováno, aby byl zisk rozdělen tak, že určená částka bude přidělena do sociálního fondu, stimulačního fondu a zbytek bude převeden do fondu obnovy. Dodatečné vysvětlení zdůvodnění návrhu poskytnuté akcionářům na valné hromadě nedostatek náležitostí pozvánky napravit nemohlo. Došlo tak k porušení § 407 odst. 1 písm. f) zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění účinném do 31. prosince 2020 (zákon o obchodních korporacích), /dále jen „z. o. k.“/ protože akcionář (navrhovatel) se s dostatečným předstihem nemohl kvalifikovaně připravit na projednávanou záležitost a zvážit, jakým způsobem bude o navrženém usnesení hlasovat, resp. učinit si z pozvánky na valnou hromadu konkrétní závěr, pro který je představenstvem společnosti navrženo rozdělení hospodářského výsledku za rok 2017. Za období 2009 – 2017 společnost nerozdělila ani částečně zisk na dividendy. Odpověď představenstva společnosti ze dne 24. května 2018 na protest navrhovatele, kterým se snažilo odůvodnit, proč se na dividendy akcionářů nedostává ze zisku v roce 2017 ani částečně, není zcela zřejmá. Lze tak souhlasit s názorem navrhovatele, že na úkor akcionářů se dlouhodobě dostává ve své podstatě podíl na zisku společnosti toliko jejím zaměstnancům, a to prostřednictvím sociálního a stimulačního fondu. Majoritní akcionáři společnosti zneužívají většiny svých hlasů ke škodě minoritních akcionářů, pokud je rozhodováno o použití investic do infrastruktury vodárenské společnosti, ze které mají prospěch. Důvody pro postup podle § 260 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“) soud prvního stupně neshledal, protože nedostatky pozvánky měly závažné negativní právní následky. Společnost dosahuje v období 2008 – 2017 zisku v řádech jednotek či desítek milionů a jde tak o společnost stabilní, které se vyslovení neplatnosti usnesení nedotkne.
4. O nákladech řízení rozhodl soud prvního stupně podle § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, (dále jen „o. s. ř.“) a navrhovateli přiznal náklady za 10 úkonů právní služby advokáta v částce 2 500 Kč za každý z těchto úkonů, paušální náhradu hotových výdajů, k tomu připočtené částky DPH a náhradu za zaplacený soudní poplatek.
5. Proti oběma výrokům usnesení soudu prvního stupně podala společnost odvolání. Navrhuje, aby bylo usnesení změněno a návrh zamítnut a pokud pro takové rozhodnutí nebudou splněny podmínky, aby bylo zrušeno a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

6. Namítá, že se soud prvního stupně opomenul zabývat tím, že napadené usnesení bylo před konáním valné hromady vyčerpávajícím způsobem odůvodněno v rámci stanoviska představenstva ze dne 8. listopadu 2018 a navrhovatel tak mohl zhodnotit, jak bude hlasovat. Nevzal též v úvahu skutečnost, že navrhovatel byl ke dni valné hromady vlastníkem 10 kusů akcií, což znamená, že při rozdělení celého zisku společnosti za rok 2017 by jeho podíl činil 250 Kč. Tyto akcie navíc nabyt bezprostředně před konáním valné hromady a po provedení due dilligence si musel být vědom toho, že společnost dlouhodobě nerozděluje zisk z důvodu, že z něj hradí své investiční potřeby, nezbytné pro její další fungování. Postup navrhovatele se tak jeví jako zjevně šikanózní a měl by být kvalifikován jako zneužití práva. Soud prvního stupně se dále nezabýval otázkou investičních potřeb společnosti, ať již realizovaných nebo budoucích. Neposuzoval, zda neplatnost usnesení nezasáhne do zájmů společnosti ve smyslu § 260 odst. 1 o. z. Zájem společnosti, který spočívá v potřebě provádět rekonstrukce a vylepšení vodovodní infrastruktury, je s ohledem na její předmět podnikání zcela klíčový. Obce, jež jsou z pohledu veřejného práva běžnými akcionáři, jsou současně zavázány veřejným právem a jejich cílem je zajistit ochranu veřejného zájmu pro své obyvatele. Mají totiž ze zákona povinnost zajistit zásobování pitnou vodou a odvádění a čištění odpadních vod. Pokud by o rozdělení zisku rozhodly, nemohly by tyto povinnosti plnit. V letech 2007 - 2021 byly společnosti poskytnuty dotace v souhrnné částce 482 000 000 Kč, jež byly použity na rekonstrukci vodovodního řádu a kanalizace. Pokud by došlo k rozdělení zisku tak, jak je požadováno, tak by další dotace již nemohly být poskytnuty, protože předpokladem jejich poskytnutí je spolufinancování ze strany společnosti. Jestliže by těchto investicí nebylo, tak by nedošlo ani k navýšení majetku společnosti a akcionářů. Závěr soudu prvního stupně o porušení § 407 odst. 1 písm. f) z. o. k. jen s ohledem na znění pozvánky na valnou hromadu je projevem přepjatého formalismu, což Ústavní soud zakazuje. Nesprávným je též závěr o nesplnění podmínek § 260 odst. 1 o. z. To, že navrhovatel nemohly vzniknout závažné právní následky, je zřejmé z toho, jaká částka by i při rozdělení celého zisku navrhovatelé připadla a z okolností, za jakých navrhovatel akcie nabyt. Legitimní zájmy společnosti hodné právní ochrany spočívají v zájmu financovat z nerozděleného zisku investiční akce. Neplatnost napadeného usnesení by vyvolala stav značné právní nejistoty nejen pro společnost, ale také pro její akcionáře či obchodní partnery. Společnost nerozdělený zisk již využila k financování potřebných investičních akcí.
7. Navrhovatel se k takto podanému odvolání vyjádřil tak, že usnesení soudu prvního stupně je v rozsahu výroku I. správné, a proto navrhuje jeho potvrzení.
8. Navrhovatel souhlasí s jeho odůvodněním, jež reflektuje navrhovatelova tvrzení, jež byla uplatněna již od počátku řízení.
9. Navrhovatel podal odvolání proti výroku o nákladech řízení a domáhá se jeho částečné změny.
10. Namítá, že soud prvního stupně nesprávně určil počet úkonů, jakož i výši odměny za jeden úkon právní služby. Právní zástupce navrhovatele vykonal celkem 11 úkonů právní služby s tím, že za každý z nich náleží částka 3 100 Kč. Domáhá se proto celkem přiznání částky ve výši 49 254 Kč.
11. Společnost se k odvolání navrhovatele vyjádřila tak, že si není vědoma úkonu označeného jako návrh na doplnění dokazování ze dne 27. května 2019.
12. Odvolací soud přezkoumal předmětné usnesení včetně řízení, které předcházelo jeho vydání [§ 212 a § 212a o. s. ř. ve spojení s § 1 odst. 3, 4 a § 28 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“)] důvodným shledal částečně jen odvolání navrhovatele. Řízení v dané věci je řízením ve statusové věci právnických osob podle § 85 písm. a) z. ř. s.,

a proto se podle § 1 odst. 3, 4 z. ř. s. podpůrně použije občanský soudní řád všude tam, kde příslušná otázka není řešena přímo v rámci z. ř. s.

13. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, jejichž správnost nebyla účinně zpochybněna, a pro stručnost na ně odkazuje (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. listopadu 2011, sp. zn. 29 Cdo 3450/2011, či ze dne 4. května 2004, sp. zn. 29 Odo 257/2002, jež jsou dostupná, stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu na internetových stránkách www.nsoud.cz) a z doplněného dokazování zaměřeného na zjištění způsobu určení vzniku a pravidel fondů, kam byl zisk v rámci napadeného usnesení valné hromady přidělen.
14. Z § 50, Vytváření dalších fondů, stanov společnosti z května 1997 má odvolací soud za zjištěné, že společnost zřizuje sociální a stimulační fond a případně další fondy. Pravidla pro jejich tvorbu a čerpání stanoví představenstvo. Z § 49, Vytváření dalších fondů, stanov společnosti, jež jsou obsahem notářského zápisu sepsaného dne 26. května 2014 notářkou JUDr. Olgou Zavoralovou, sp. zn. N 108/2014, NZ 95/2014, má odvolací soud za zjištěné, že společnost zřizuje sociální a stimulační fond, případně další fondy. Pravidla pro jejich tvorbu a čerpání stanoví představenstvo. Z kolektivní smlouvy na rok 2017 má odvolací soud za zjištěné, že tato smlouva vymezuje sociálněekonomické a pracovněprávní vztahy mezi společností jako zaměstnavatelem a jejími zaměstnanci a upravuje pravidla sociálního fondu (článek II, část. D této smlouvy), včetně přidělu ve výši 2 % z vyplacených mzdových nákladů roku 2015 a doplňkového přidělu minimálně 0,5 % z vyplacených mzdových nákladů téhož roku, jakož i pravidel pro vytvoření osobního účtu zaměstnance a částek, které z něj mohou za popsanych předpokladů čerpány na zdravotní péči, rekreaci a léčebné pobyty, stravování, důchodové připojištění, vzdělání, či kulturní činnost (článek II, část. D této smlouvy).
15. K obsahu těchto listinných důkazů provedených odvolacím soudem nebylo ze strany účastníků řízení vneseno jakýchkoliv připomínek, které by neumožňovaly dovození popsanych skutkových zjištění. Další důkazy nebyly prováděny pro nadbytečnost.
16. Podle § 34 odst. 1 z. o. k. podíl na zisku se stanoví na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky schválené nejvyšším orgánem obchodní korporace. Lze jej rozdělit pouze mezi společníky, ledaže společenská smlouva určí jinak.
17. Rozhodovací soudní praxe je ustálena v požadavku, že pozvánka na valnou hromadu musí akcionářům poskytnout dostatečné informace nezbytné též k tomu, aby se mohli (v dostatečném časovém předstihu) na valnou hromadu připravit se znalostí věci a aby mohli uvážit, jak budou hlasovat. Z toho se podává, že pozvánka na valnou hromadu může být v závislosti na konkrétních okolnostech i značně obsáhlá. Ze zdůvodnění, proč je navrhováno přijetí určitého usnesení, by mělo být akcionářům bez vynaložení nepřiměřeného úsilí a času zřejmé, proč představenstvo navrhuje, aby valná hromada o dané záležitosti rozhodla a proč se tak má stát navrhovaným způsobem (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2019, sp. zn. 27 Cdo 3885/2017).
18. Současně musí být respektována zásada, že právo podílet se na zisku společnosti je jedním ze základních práv akcionáře. Vytvoří-li akciová společnost zisk, může valná hromada rozhodnout o tom, že zisk nebude rozdělen mezi akcionáře, pouze z důležitých důvodů. Důležitým důvodem pro nerozdělení zisku pak mohou být i ujednání obsažená ve stanovách upravující nakládání se ziskem společnosti, podle kterých bude zisk rozdělován mezi jiné osoby než akcionáře (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2019, sp. zn. 27 Cdo 3885/2017, nebo ze dne 26. února 2014, sp. zn. 29 Cdo 3059/2011). Podle § 34 odst. 1 z. o. k.

v této souvislosti totiž platí, že zisk lze rozdělit mezi společníky, ledaže společenská smlouva (resp. podle § 3 odst. 3 z. o. k. stanovy) určí jinak.

19. Pozvánka na valnou hromadu, a to ani ve spojení se stanoviskem představenstva ze dne 8. listopadu 2018, však vymezené informace, pokud jde o uvedení důležitých důvodů, proč nemůže být zisk rozdělen mezi akcionáře, resp. proč má být rozdělen třetím osobám neobsahuje.
20. V poměrech stanov společnosti lze zisk ve smyslu § 34 odst. 1 z. o. k. rozdělit do sociálního fondu, stimulačního fondu a do fondu obnovy, přičemž pravidla pro jejich tvorbu a čerpání stanoví představenstvo. Jak společnost doznává, tato pravidla byla i takto stanovena.
21. Předmětem usnesení o rozdělení zisku je rozdělení vysokých částek do těchto fondů, aniž by v pozvánce či ve stanovisku představenstva bylo alespoň v hrubých rysech konkrétně odůvodněno, jakým třetím osobám (jiným osobám než akcionářům) a na základě jakých kritérií (pravidel čerpání) má být takto rozdělovaný zisk plněn, tedy uvedení důležitých důvodů, proč nebude (nemá být) zisk rozdělen mezi akcionáře. Pro aplikaci § 260 o. z. není v poměrech posuzované věci tudíž dán prostor.
22. Z tvrzení společnosti o pravidlech, upravujících použití každého z uvedených fondů, ve spojení s provedenými důkazy i jen ve vztahu k těmto pravidlům ohledně sociálního fondu (obsažených v kolektivní smlouvě na rok 2017) je zřejmé, že jde o pravidla různorodá.
23. Pokud tak před konáním valné hromady tato pravidla nebyla v pozvánce, popř. dodatečně, ale v dostatečném předstihu před konáním valné hromady, alespoň v hrubých rysech konkrétně odůvodněna, nemůže pozvánka na valnou hromadu obstát a závěr o neplatnosti posuzovaného usnesení valné hromady je závěrem správným, protože porušení povinnosti společností mělo závažné právní následky.
24. Na tom nic nemění skutečnost, že se navrhovatel na valnou hromadu nedostavil, neboť i pokud by se dostavil a vysvětlení mu bylo v tomto rozsahu poskytnuto (jehož se domáhal před konáním valné hromady v rámci účinně podaného protestu, jak správně zjistil soud prvního stupně), nebylo by objektivně možné (§ 4 odst. 2 o. z. ve spojení s § 9 odst. 2 o. z.), aby nabyl takovou znalost věci, která by mu umožnila náležitě hlasovat. Soud prvního stupně tudíž věc posoudil správně a z vyložených důvodů nejde o případ přepjatého formalismu tak, jak společnost namítá.
25. Ani další odvolací námitky společnosti nejsou důvodné.
26. Není podstatné, pokud jde o posouzení závažných právních následků způsobených porušením zákona, že navrhovatel měl mít k datu konání valné hromady jen 10 akcií, na které by i při úplném rozdělení zisku připadlo 250 Kč, nebo to, za jakých okolností měl tyto akcie nabýt, neboť podání návrhu na neplatnost usnesení valné hromady není pouze prostředkem ochrany individuálních práv a právního postavení určitého navrhovatele (byť i tento účel může v konkrétním případě plnit), nýbrž především zákonem předvídaným nástrojem obecné ochrany zákonnosti ve vnitřních poměrech právnické osoby, resp. souladu těchto vnitřních poměrů s autonomní úpravou provedenou ve stanovách, a to s ohledem na širší kontext ochrany právnické osoby, resp. všech osob oprávněných takový návrh podat, jakož i dalších osob, jež mohou být těmito vnitřními poměry dotčeny. Nejde tedy pouze o to, jak závažné právní následky mělo porušení zákona či stanov v právní sféře konkrétního navrhovatele, resp. zda se takové důsledky v této sféře vůbec bezprostředně projevíly (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. září 2013, sp. zn. 29 Cdo 647/2012, ze dne 27. srpna 2008, sp. zn. 29 Cdo 2804/2007,

či ze dne 23. února 2011, sp. zn. 29 Cdo 4820/2010). Následky způsobené popsánymi nedostatky pozvánky na valnou hromadu jsou v tomto smyslu, jak bylo již uvedeno, dostatečně závažné (§ 260 odst. 1 o. z.).

27. Vyslovení neplatnosti usnesení se též přímo nedotýká žádného práva nebo povinnosti třetích osob (§ 47 z. o. k., a contrario, nebo právního jednání, jehož by taková třetí osoba byla účastna ve smyslu, že by se takové jednání stalo neplatným) a ani toho, komu a jak má být zisk rozdělen, nebo posouzení investičních potřeb společnosti.
28. Odvolací soud proto usnesení soudu prvního stupně ve výroku I. potvrdil podle § 219 o. s. ř. jako věcně správné.
29. Odvolání navrhovatele je částečně důvodné, protože řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady představuje věc rozhodovanou v řízení v otázkách obchodních společností podle § 9 odst. 4 písm. c) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) /dále jen „AT“/, což má za následek, že za každý úkon právní služby provedený jeho advokátem náleží navrhovateli vskutku částka 3 100 Kč.
30. Náhrada nákladů řízení dopadá pouze na náklady účelně vynaložené a těch právní zástupce navrhovatele vykonal pouze 10. Úkon označený navrhovatelem jako návrh na doplnění dokazování ze dne 27. května 2019 představuje odvolání proti usnesení soudu ve věci samé, stejně jako úkon ze dne 31. května 2019, aniž by se z těchto úkonů podávalo, že je bylo účelné činit nadvakrát. Za jejich provedení tak náleží náhrada pouze jednou. Navrhovateli tudíž náleží na náhradě nákladů za řízení před soudem prvního stupně (a to za úkony a paušální náhradu hotových výdajů, soudem prvního stupně v odůvodnění jeho usnesení ve zbylém rozsahu správně označené a správně posouzené jako účelně vykonané), celkem 45 140 Kč [(10x 3 100 Kč + 10x 300 Kč) plus 21 % DPH a částka 4 000 Kč za zaplacené soudní poplatky (soudem prvního stupně rovněž správně označené a posouzené)].
31. Odvolací soud proto usnesení soudu prvního stupně ve výroku II. změnil podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř tak, že společnosti uložil povinnost zaplatit navrhovateli náhradu nákladů řízení za řízení před soudem prvního stupně ve výši 45 140 Kč.
32. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 142 odst. 1 o. s. ř. Právní zástupce navrhovatele vykonal účelně 2 úkony právní služby, a to odvolání proti rozhodnutí nikoliv ve věci samé (o nákladech řízení) podle § 11 odst. 2 písm. c) AT, a účast na jednání odvolacího soudu dne 22. března 2022 podle § 11 odst. 1 písm. g) AT. Za prvně zmíněný úkon náleží navrhovateli částka $\frac{1}{2}$ z 3 100 Kč, za posléze zmíněný úkon částka 3 100 Kč a dále navrhovateli 2x 300 Kč dle § 13 odst. 4 AT, navýšené o 21 % DPH, celkem 6 352, 50 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné jen za podmínek § 237 o. s. ř.; lze je podat do dvou měsíců od doručení tohoto usnesení k Nejvyššímu soudu prostřednictvím Krajského soudu v Hradci Králové.

Praha 22. března 2022

Mgr. Kateřina Horáková, v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Kalousková.